

twee vooraanstaande regisseurs uit: Anatoly Vassiliev, die met zijn Theaterschool voor Dramatische Kunst uit Moskou *Zes Personages op zoek naar een Auteur* van Luigi Pirandello presenteerde, en Oleg Tabakov, die met zijn Studiotheater Tabakov uit Moskou *Ce Fou de Jourdan* van Michael Boulgakov bracht, een stuk vrij naar *Le Bourgeois Gentilhomme* van Molière.

Anatoly Vassiliev was zonder twijfel een van de meest opvallende theaterpersoonlijkheden in Avignon. Niet ter wille van zijn lange haren en dito baard, maar vooral door zijn dominerende aanwezigheid bij debatten rond het theater in de Sovjetunie (waar hij met een uur durende monoloog het publiek wist te boeien) en natuurlijk door de kwaliteit van zijn productie. Als regisseur-docent kan Vassiliev best in de lijn van Stanislavski geplaatst worden. Hij is enorm veeleisend tegenover zijn acteurs die elke dag zo'n 10 uur werken (stem- en lichaamsstraining, repetities, een ultieme repetitie vóór elke voorstelling en ten slotte de voorstelling zelf). Concentratie en improvisatie zijn twee sleutelbegrippen binnen zijn werkwijze. Die improvisatie-oefeningen zitten bij voorbeeld geïntegreerd in zijn enscenering van *Zes Personages op zoek naar een Auteur* van Luigi Pirandello — een auteur die, net als alle andere absurdisten, tot voor kort verboden was in de Sovjetunie. Het spektakel is in het Russisch, maar de acteurs citeren regelmatig passages uit de oorspronkelijke Italiaanse tekst. Vassiliev laat bij voorbeeld ook de schlager *Bésame Mucho* als een rode draad door de voorstelling lopen.

Een ander opvallend element binnen deze productie is de integratie en de participatie van de toeschouwer waarop wordt ingespeeld. De toeschouwersruimte wordt tot driemaal toe herschikt, zodanig zelfs dat het publiek op een bepaald moment midden op de scène mee deel gaat uitmaken van de actie. Het geheel vormt een subtiel spel tussen de illusie van het theater en de werkelijkheid zelf, waardoor precies de essentie van het Pirandello-stuk bloot wordt gelegd. Uitkijken dus naar de komst van Vassiliev naar het Kaaitheater met *Cerceau*, een stuk van zijn 'vaste' auteur Victor Slavkine.

Wallonië

Dichter bij huis en evenzeer nadrukkelijk aanwezig tijdens het Festival d'Avignon was het theater uit Franstalig België: Isabelle Pousseur presenteerde *Le Géométrie et le Messager*, haar bewerking van *Das Schloss* van Franz Kafka; Nicole Mossoux

bracht haar choreografie *Les Petites Morts*; Philippe Avron bracht zijn creatie *Dom Juan 2000* en de jonge regisseur Thierry Salmon creëerde in Villeneuve-lès-Avignon *Le Tombeau d'Achille*, het derde luik van een Europees mastodont-project rond *De Trojaanse Vrouwen* van Euripides.

Acteur-regisseur-scenograaf Thierry Salmon was begin jaren '80 vooral actief binnen Franstalig-Brusselse gezelschappen als l'Ymagier singulier en Théâtre du Rideau, maar werkt de jongste jaren vooral als regisseur in Italië. Zijn *Trojaanse Vrouwen* is wel een heel apart project: het wordt gespeeld in het oorspronkelijk Oudgrieks en bestaat uit drie delen die eerst als aparte producties gespeeld worden op Sicilië, in Hamburg en Avignon, maar die tot één grote productie omgewerkt zullen worden. Tegelijkertijd vervullen elk van die aparte delen een soort laboratoriumfunctie als experiment voor de wisselende groep actrices die participeren. *De Trojaanse Vrouwen* is namelijk een multidisciplinair project waarbinnen choreografie en lichaamsbeheersing, zang en stembeheersing, het aanleren van de Oudgriekse teksten en ten slotte ook nog het acteren zelf de verschillende componenten vormen.

Le Tombeau d'Achille droeg duidelijk nog de sporen van dat opleidingsaspect: men krijgt de indruk naar een 'work in progress' te zitten kijken, omdat het met de integratie van die verschillende elementen duidelijk mank loopt. Enkel de ruimte heeft Salmon volledig mee, maar dat heeft dan in de eerste plaats te maken met de schitterende locatie die het kartuizerklooster te Villeneuve-lès-Avignon biedt.

Dit roept meteen toch de vraag op of een plateau als het Festival d'Avignon zich moet lenen als *testcase* voor een werk in voorbereiding. Uit de welhaast eindeloze lijst producenten en co-producenten die bij deze productie betrokken zijn kan men afleiden dat waarschijnlijk ook andere dan louter artistieke factoren meegespeeld hebben om *Le Tombeau d'Achille* op het programma te plaatsen. Misschien gaf de 'hoge bescherming van de heer Carlo Ripa di Meana, Commissaris voor Cultuur van de Europese Gemeenschap' daarbij wel de doorslag. Aan Thierry Salmon om met zijn definitieve versie van *Les Troyennes* op de ruïnes van Gibellina (Sicilië) dit voorbehoud van de tafel te vegen met artistieke argumenten.

Jan Fabre

Vlaanderen was in Avignon enkel vertegenwoordigd door Jan Fabre, die

de danssecties uit *Das Glas im Kopf wird vom Glas* presenteerde in het kader van het *Carte Blanche à Karine Saporta*-programma. Choreografe/danseress Saporta werd geboeid door het gegeven van een beeldend kunstenaar/theatermaker die nu een choreografie maakt aansluitend bij principes van het klassieke ballet. Daarnaast had ze ook heel graag *Medeamaterial* van Heiner Müller in de regie van Anne Teresa De Keersmaeker getoond om precies het omgekeerde spanningsveld (een choreografe die gaat regisseren) te tonen. Deze productie was echter niet beschikbaar tijdens die periode.

Toch duiden deze en andere factoren op een zekere 'ouverture' (het modewoord in Frankrijk vandaag) binnen de festivalprogrammatie naar ook minder traditionele vormen van podiumkunsten, naast vanzelfsprekend het grote repertoiretheater. Want ondanks alle drukte bij specifiek deze editie — dit is slechts een summier impressie — wordt in Avignon toch ook al vooruitgeblikt. De Cour d'Honneur is volgend jaar alvast gereserveerd voor Antoine Vitez die *La Célestine* van Fernando de Rojas zal regisseren met als sterren Jeanne Moreau en Lambert Wilson. En danserchoreograaf Daniel Larrieu zou 'carte blanche' krijgen om op zijn beurt een programma hedendaagse dans/theater samen te stellen. Een verdere 'cohabitation' traditie-experiment lijkt in de maak.

Alex Mallems